

4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNUMUZA GÖRE AÇILAN TENKİS DAVASI İLE MİRASÇILARIN AÇABİLECEĞİ DİĞER DAVALARIN KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Remzi DEMİR*

ÖZET

Miras hukukuna göre, gerçek bir kişinin malvarlığı, onun ölümü ile bir bütün olarak kanunun belirlediği veya mirasbırakan tarafından atanmış mirasçılara geçmektedir. Yasal mirasçılar, bazı durumlarda mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruflarına veya karşılıksız sağlararası kazandırmalarına karşı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Miras Kitabı'nda öngörülen hakları kullanabilirler. Tenkis davası, genel olarak mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü sınırlarını aşması durumunda, saklı paylı mirasçılarının başvurabileceği bir yoldur. Mirasbırakanın yapmış olduğu kazandırmalar sonucu, saklı payları ihlal edilmiş olan mirasçılar, tenkis davası açabilecekleri gibi, kendilerine karşı açılmış bir davada tenkis defini de ileri sürebilirler. Mirasta denkleştirme, mirasbırakanın sağlığında, yasal mirasçısına miras payına mahsuben yaptığı karşılıksız kazandırmaların, mevcutsa aynen, değilse değerinin miras ortaklığına geri verilmesi veya kazandırmayı alan mirasçının miras payına mahsup edilmesidir. Denkleştirme müessesesinin amacı, mirasbırakandan sağlararası karşılıksız bir kazandırma almış olan mirasçının, böyle bir kazandırma almamış olan mirasçılara nazaran daha elverişli bir durumda olmasını önlemek ve mirasın paylaşılmasında yasal mirasçılar arasında eşitliği ve hakkaniyeti sağlamaktır. Mirasçı, mirasbırakanın ölümünden sonra el konmuş olan tereke-deki parayı ve eşyayı kendi mirasçılık sıfatına dayanan miras sebebiyle istihkak davası ile geri ister. Çalışmamızda, tenkis davasıyla sıkça karıştırılan denkleştirme davası, miras sebebiyle istihkak davası ve ölüme bağlı tasarrufun iptali davası arasındaki farklılıklar, öğretilerdeki görüşler ve Yüksek Yargı kararları ile ayrıntılı biçimde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Miras Hukuku, Denkleştirme, Tenkis Davası, Saklı Pay, Saklı Paylı Mirasçı, Sağlararası Kazandırma, Miras Sebebiyle İstihkak Davası.

* Ankara Batı Cumhuriyet Savcısı, remzidemir60@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6025-5476
(Geliş Tarihi: 15.10.2019 – Kabul Tarihi: 27.11.2019).

**THE COMPARISON BETWEEN THE LAWSUIT OF ACTION BY
REDUCTION FILED ACCORDING THE TURKISH CIVIL LAW
NUMBERED 4721 AND THE OTHER LAWSUITS THAT
CAN BE FILED BY HEIRS**

ABSTRACT

According to the law of inheritance, the estate of a real person passes plenary through with his death to the inheritors which has been determined by the law or the testator. In some cases legal heirs may exercise the rights provided by the Turkish Inheritance Civil Code No. 4721, against the testamentary legal disposition or unrequited benefits done by the testator. Action for reduction is a legal right in which the legal heirs with reserved portion may exercise in the event that the testator exceeds the limits of his freedom to dispose of saving in general. As a result of testator's unrequited benefits, the inheritors whose reserved portions have been breach can open the case of action for reduction, as well as making of plea in a case against them. Hotchpot in heritage, is the returning of gratuitous savings to the account of heritage share of his/her legal inheritor in legator's life in kind if any, if not its equivalent value to heritage partnership or deducting the saving from the heritage share of legator. The purpose of the hotchpot mechanism is to prevent legator taken a gratuitous saving from the inheritor to be in a more convenient position when compared to legators having no such saving and to provide equality and justice among legal inheritors. The heir, after the death of the inheritor, seized the money and the property confiscated after the death of the inheritance based on the title of inheritance because of the request for recall. In our study, the differences between the case of equilibrium, the inheritance due to inheritance and the cancellation of death-related savings, which are frequently confused with the criticism case, are examined in detail with the opinions in the doctrine and the decisions of the High Judiciary.

Keywords: Inheritance Law, Action for Reduction, Forced Portion, Forced Heir, Inter Vivos Disposition, Hotchpot, Replevin Action Based Upon Inheritance.

I. GENEL OLARAK

Miras hukuku, medeni hukukun en zor kavranan, en karmaşık dallarından birisidir. Dehşet verici ve her canlının mutlaka tadacağı ölüm olayının kaçınılmazlığı ile çirkin miras kavgalarının sıkça rastlanırlığı da göz önüne alındığında, miras hukuku ilk bakışta soğuk ve itici bir hukuk dalı gibi görünür. Bu görünümüne rağmen, miras hukukunun, medeni hukukun en hareketli ve hararetli alanlarından biri olması özelliği ile miras hukukçusunun, medeni hukukun hem akrobatı hem de teknokratı olmak zorunda olduğu aşıkardır.¹

Miras hukuku, bütün diğer medeni hukuk dallarının merkezini oluşturduğu gibi, kişiler hukukunun ve aile hukukunun içeriğini, hak sahipliğini sürdürerek, eşya hukukunda yer alan mülkiyet hukukunun da düzenlenmesine katkıda bulunur.² Zira, bir kimse ölüncü, malvarlığında yer alan haklar ve borçlar dağıtılmaksızın, bir bütün olarak, bir veya birden fazla kişiye intikal eder. Ölüm sonucunda sadece malvarlığı sahibi değişir.³ İşte bu değişim için, medeni hukukun bütün dalları seferber olur.

Mirasbırakanın yaptığı bazı ölüme bağlı ve sağlararası kazandırmaların, saklı payları ihlal ettikleri ya da tasarruf oranını aştıkları oranda etkisizleştirilmeleri, eğer henüz ifa edilmemişlerse, mirasçılarının bunları ifa borcundan kurtulması ve şayet ifa edilmişlerse bu oranda iadelerini sağlayan yenilik doğurucu nitelikteki davaya, tenkis davası adı verilmektedir.⁴ Bu nedenle,

¹ **Serozan, Rona / Engin, Baki İlkay** (2018) *Miras Hukuku*, 5. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 5.

² **Göktürk, Hüseyin Avni** (1937) *Miras Hukuku*, Ankara, Devlet Basımevi, s. 4.

³ **Kocayusufpaşaoğlu, Necip** (1987) *Miras Hukuku*, 3. Bası, İstanbul, Filiz Kitapevi, s. 3; **Gönensay, Samim /Birsen, Kemaleddin** (1956) *Miras Hukuku*, İstanbul, Fakülteler Matbaası, s. 1; **Eren, Fikret** (2016) "Miras Sebebiyle İstihkak Davası", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, C. 22, Sa. 3, s. 1046; **Tandoğan, Haluk** (1995) "Miras Sebebiyle İstihkak Davası", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C: 12, S: 1-2, s. 268.

⁴ **İnan, Ali Naim / Ertaş, Şeref / Albaş, Hakan** (2019) *Miras Hukuku*, 10. Bası, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 387; **İmre, Zahir / Erman, Hasan** (2017) *Miras Hukuku*, 13. Basım, İstanbul, Der Yayınları, s. 261; **Dural, Mustafa / Öz, Turgut** (2015) *Türk Özel Hukuku - Cilt IV - Miras Hukuku*, 8. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, s. 275; **Özcan, Bilge** (2018) *Miras Hukuku*, 9. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 113; **Nar, Ahmet** (2016) *Türk Miras Hukukunda Tenkis*, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık, s. 14; **Özdoğan, Nurcihan Dalcı** (2017) "Sağlararası Kazandırma Konusu Taşınmazların Tenkisi", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C: 8, S: 7, s. 364; **Başara, Gamze Turan** (2016) "Ölüme Bağlı Tasarrufların Tenkisi ve Tenkis Davası", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C: 7, S: 27, s. 388 (Tenkis); **Yavuz, Cevdet** (1986) "Miras Hukukunda Tenkisten Sonra Tenkis Konusu Geri Verme (İade) Yükümlülüğü", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C: LI, S: 1, s. 266; **Öztürkler, Cemal** (2004) *Mirasta Denkleştirme*, Ankara, Seçkin, s.147; **Tüfek, K. Gültekin** (1977) *Miras Hukukunda Tenkis ve İade Davaları*, Ankara, Olgaç Matbaası, s. 102; **Ayan, Mehmet** (2016) *Miras Hukuku*, 9. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 218; **Hatemi, Hüseyin** (2018), *Miras Hukuku*, 8. Baskı, İstanbul, Onikilevha, s. 53; **Kılıçoğlu, Ahmet M.** (2018) *Miras Hukuku*, 9. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 247; **Uyar, Talih** (1971) "Uygulamada Tereddüt ve İhtilaf Konusu Olan Üç Müessesese: Mirasta Tenkis -İptal ve İade", *Ankara Barosu Dergisi*, S: 3, s. 406; **Özguur, Ali İhsan** (2016) *Miras Hukuku*, 4. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 470; **Sarı, Suat** (2018) *Miras Hukuku*, 7. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, s. 95; **Ruhi, Canan / Ruhi, Ahmet Cemal** (2015) *Ölüme Bağlı Tasarruflar ve İptali*, Ankara, Seçkin, s. 46; **Antalya, O. Gökhan** (2015) *Miras Hukuku*, 3. Baskı, İstanbul, Legal, s. 291; **Genç-**

mahkemece tenkis davasının kabulüne dair verilecek karar, mirasbırakanın öldüğü tarihe kadar geriye yürür (ex tunc).⁵ Mirasbırakanın iradesi ile bertaraf edilemeyen bu koruma, mirasbırakanın saklı payı ihlal eden kazandırmalarının, tasarruf özgürlüğü sınırına çekilmesini sağlar. Bu nedenle tenkis talebi, saklı payın yaptırımıdır.⁶ 4721 sayılı TMK. (buradan itibaren TMK. olarak kısaltılacaktır) ile pek çok miras hukuku terimi sadeleştirildiği halde, tenkis terimi aynı kalmıştır. Sözlük anlamı 'indirim' demek olan tenkis, mirasbırakanın tasarruf oranını aşan kazandırmalarına karşı başvurulacak yolların, yapılacak işlemlerin ve sonuçların bir araya geldiği çerçeve bir kavramdır.⁷

4721 sayılı TMK.'nın m. 505 hükmüne göre; " mirasçı olarak altsoyu, ana ve babası veya eşi bulunan mirasbırakan, mirasının saklı paylar dışında kalan kısmında ölüme bağlı tasarrufta bulunabilir. Bu mirasçılardan hiçbiri yoksa, mirasbırakan mirasının tamamında tasarruf edebilir." denilerek, mirasbırakanın yapmış olduğu sağlararası veya ölüme bağlı tasarruflarıyla tasarruf edebileceği kısmı aşip aşmadığının belirlenebilmesi için, tasarruf özgürlüğü miktarının belirlenmesi zorunluluktur.⁸ Türk hukukunda yasal mirasçılığın mı yoksa tasarruf özgürlüğünün mü üstün olduğu konusunda, esas olanın yasal mirasçılık olduğu belirtilmiştir. Gerçekten de, kanun koyucunun sistematüğinde ilk olarak yasal mirasçılık hükümleri, daha sonra da tasarruf özgürlüğü düzenlenmiştir. Ayrıca, miras hukukumuz ailenin korunmasına dayalı bir ilkeye sahip olduğu için, üstün tarafın yasal mirasçılık olduğu isabetle vurgulanmıştır.⁹

Tenkis davasının konusu, TMK m. 560/1 hükmünde belirtilmiştir. Bu hükme göre, " Saklı paylarının karşılığını alamayan mirasçılar, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarının tenkisini dava edebilirler." TMK'nın m.565 hükmünde ise, dört bent halinde mirasbırakanın tenkise tabi sağlararası tasarrufları sıralanmıştır. Bu sayılanlar dışında, miras bırakan sağlığında kendi

can, Ömer Uğur (2011) Miras Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 536; İnal, Nihat (2016) Miras Davaları, 5. Baskı, Ankara, Bilge, s. 355; Kazancı, İdil Tuncer /Apaydın, Bahar Öcal (2015) "Mirasçılardan Alacaklılarını Koruyan Davalar İle Tasarrufun İptali Davası İlişkisi", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı C: 2, s. 778; Turanboy, Nuri (2010) Mirasbırakanın Denkleştirme ve Tenkise Bağlı Sağlararası Arası Hukuki İşlemleri, Ankara, s.32; Kaçak, Nazif (2006) Miras Hukuku, 1. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 156; Serozan / Engin, s. 243; Kocayusufpaşaoğlu, s. 412.

⁵ Öztan, s. 113; Antalya, s. 291; Yavuz, Cevdet (1985) "Miras Hukukunda Tenkisten Sonra Tenkis Konusu Geri Verme (İade) Yükümlülüğü", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: LI. S: 1, s. 278.

⁶ İmre / Erman, s. 261; İnan / Ertaş / Albaş, s. 388; Başara, s. 369 (Tenkis); Uyar, s. 406; Tüfek, s. 101.

⁷ Özdoğan, s. 364; Oral, Alkam (2018) " Miras Hukukunda Tenkis Davası", (Yüksek Lisans), Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü s. 27; Tüfek, s. 101.

⁸ Oral, s. 30; Gençcan, s. 446.

⁹ Eren, Fikret (1973) Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 8; Yazar, İbrahim (2017) "Miras Hukukunda Tenkis", Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 6.

malvarlığı değerleri üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunabilir.¹⁰ Ancak bu sağlararası tasarruflar, TMK'nın m.565 kapsamındaki tasarruflardan ise, bu durumda ölüme bağlı tasarruflar gibi tenkise tabi olacaktırlar. TMK'nın m. 565 hükmüne göre ; " *Aşağıdaki karşılıksız kazandırmalar, ölüme bağlı tasarruflar gibi tenkise tâbidir:*

1. *Mirasbırakanın, mirasçılık sıfatını kaybeden yasal mirasçıya miras payına mahsuben yapmış olduğu sağlararası kazandırmalar,geri verilmemek kaydıyla altsoyuna malvarlığı devri veya borçtan kurtarma yoluyla yaptığı kazandırmalar ya da alışılmışın dışında verilen çeyiz ve kuruluş sermayesi,*

2. *Miras haklarının ölümden önce tasfiyesi maksadıyla yapılan kazandırmalar,*

3. *Mirasbırakanın serbestçe dönme hakkını saklı tutarak yaptığı bağışlamalar ve ölümünden önceki bir yıl içinde âdet üzere verilen hediyeler dışında yapmış olduğu bağışlamalar,*

4. *Mirasbırakanın saklı pay kurallarını etkisiz kılmak amacıyla yaptığı açık olan kazandırmalar. "*

Çalışmamızda, tenkis davasıyla sıkça karıştırılan denkleştirme davası, miras sebebiyle istihkak davası ve ölüme bağlı tasarrufun iptali davası arasındaki farklılıkları, öğretilerdeki görüşler ve Yüksek Yargı kararları ile ayrıntılı biçimde incelenecektir.

II. MİRASTA DENKLEŞTİRME İLE KARŞILAŞTIRMA

A. GENEL OLARAK DENKLEŞTİRME

Tenkis ile karıştırılması en müsait kurum olduğu söylenebilecek denkleştirme, tıpkı tenkis gibi Türk Miras Hukuku'nun miras paylarının belirlenmesi hükümlerini içerir.¹¹ TMK m. 669-675 arasında düzenlenen mirasta denkleştirme, mirasbırakanın mirasçılara yaptığı sağlararası karşılıksız kazandırmalar sebebiyle, mirasçılar arasında eşitliği sağlayan bir kurumdur. Denkleştirmede mirasçı, eşitliğin sağlanması amacıyla aldığı değerleri terekeye iade etmektedir.¹² Mirasbırakan sağlığında, belli şartlara uymak koşuluyla istediği gibi tasarrufta bulunabilir. Fakat yasal mirasçılara yaptığı karşılıksız

¹⁰ Hatemi, s. 56.

¹¹ Güleş, Bedia (2018) "Türk Miras Hukukunda Denkleştirme", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 134, s. 370.

¹² Göktürk, s. 154; Uyar, s. 408; Nar, s. 34; Öztürkler, s. 95; Hatemi, s. 54; Kılıçoğlu, s. 469; Antalya, s. 451; Başara, Gamze Turan (2013) Miras Hukukunda Denkleştirme, Ankara, Turhan Yayınevi, s. 5. (Miras); İnal, s. 978; Aydın Ünver, Tülay (2011) "Miras Bırakanın Yasa Gereği Denkleştirmeye Tabi Olan Kazandırmaları", Prof. Dr. Şener Akyol'a Armağan, İstanbul, Filiz Kitabevi, s. 114; Karayalçın, Yaşar (2000) Mirasbırakanın Muvazaası Mı? Tasarruf Özgürlüğü ve Saklı Payın Korunması Mı? Bir Tartışma, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 85; Ozanemre Yayla, Hatice Tolunay (2011) Mirasın Paylaşılması, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 157.

kazandırmaları malvarlığından ayırıp, onlara vermişse, bu işlem dolayısıyla mirasbırakanın terekesindeki mallarda azalma olabileceği gibi, öbür yasal mirasçılarının miras haklarında azalma gerçekleşebilir. Bu halde diğer mirasçılar, koşulları oluşursa, mirasta denkleştirme yoluna başvurabilirler. Mirasta denkleştirmenin amacı, yasal mirasçılığı korumak ve altsoylar arasındaki eşitliği, adaleti ve hakkaniyeti sağlamaktır.¹³ Yargıtay, murisin oğluna verdiği vekaletname ile kendisine ait banka hesaplarından para çekme yetkisi verdiği, davalının para çekme yetkisini murisin ölüm tarihine yakın süre içinde kötüye kullanarak bankada bulunan tüm paraları uhdesine aldığı, murisin paraların çekiminden kısa süre sonra vefat ettiği bir olayda, çekilen paranın murisin son anlarında kendisine harcandığına ilişkin delil sunmadığı, paranın murise harcanmadığı kendisine olacak şekilde çekildiğini kabul ederek, davacıların hissesine düşen miktar yönünden murisin ölüm tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte denkleştirme kararı veren mahalli mahkeme kararını onamıştır.¹⁴

Mirasta denkleştirmenin koşulları, kazandırmanın sağlararası ve karşılıksız olması, mirasbırakanın malvarlığından çıkmış olması ve yasal mirasçının miras payına mahsuben yapılmış olmasıdır.¹⁵ Tenkis davası ve denkleştirme davası, birbirinden bağımsız ve farklı iki kurumdur. Miras hukukunda tenkis talebiyle, mirasçılarının saklı paylarını elde etmeleri amaçlanırken, denkleştirmeye yasal mirasçılar arasında eşitliğin sağlanması amaçlanır. Bu iki talebin birlikte ileri sürülmesi kural olarak mümkün değildir.¹⁶ Ancak istisnai nitelikteki TMK'nın m. 565/b.1 hükmüne göre, *“kanuni veya iradi denkleştirmeye tabi olan bir kazandırma ancak denkleştirme yükümlülüğünden kurtulduktan sonra tenkise tabi olur”*. Bu nedenle, saklı paylı mirasçının denkleştirme talebini ileri sürülebildiği hallerde tenkis talebinde de bulunmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Zira denkleştirme yoluna başvuran mirasçı, saklı payı da kapsayan yasal miras hakkını elde eder. Çoğun içinde azda bulunur ilkesi gereğince, denkleştirme sonucunda kazandırmanın tamamı terekeye iade edileceğinden tenkis talebinde bulunması gereksizdir. Ancak bazı durumlarda bir mirasçı denkleştirme talebinde bulunsun bile saklı payını elde edemeyebilir. Bu durumda tenkis talebinden başka çare yoktur.¹⁷ Ancak, denkleştirme talebinin, kendiliğinden tenkis davasına dönüşmesi mümkün değildir.¹⁸ Yargıtay, böyle bir durumda davanın ıslahını ya da terditli dava açılması

¹³ Kocayusufpaşaoğlu, s. 438; Oral, s. 75; Güleş, s. 361; Nar, s. 34; Özüğür, s. 474; Antalya, s. 450; Başara, s. 6 (Miras); Turanboy, s. 31.

¹⁴ Yargıtay 14. Hukuk Dairesi, E: 2016/11377, K: 2019/4702, T: 23.05.2019 (UYAP).

¹⁵ Kocayusufpaşaoğlu, 441; Antalya, s. 455; Yazar, s. 47; Ayan, s. 311; Kılıçoğlu, s. 470; Özüğür, s. 475; İnan / Ertaş / Albaş, s. 590; Dural / Öz, s. 330; Başara, s. 45 (Miras); Aydın Ünver, s. 132.

¹⁶ Başara, s. 32 (Miras).

¹⁷ Güleş, s. 373.

¹⁸ Turanboy, s. 32.

gerektiğine isabetle işaret etmiştir.¹⁹

Öğretide, denkleştirme talebi sonucu miras payını elde edemeyen mirasçının tenkis talebini ileri sürülebileceği iki istisna kabul edilmektedir. İstisnalardan birincisi, TMK'nın m. 672 hükmünde belirtilen düzenlemedir. Bu hükme göre; *"... yapılan kazandırma miras payını aştığı takdirde mirasçı, mirasbırakanın bunu kendisine bırakmak istediğini ispat ederse, bu fazlalık denkleştirmeye tabi olmaz. Diğer mirasçıların tenkise ilişkin hakları saklıdır."* Böylelikle, denkleştirmeye konu kazandırma, mirasçıların yasal miras paylarını aşsa bile, aşan kısım ile birlikte denkleştirmeye tabi olur. Bunun yanında, mirasçı, payını aşan kısmı, mirasbırakanın kendisine bırakmak istediğini kanıtlarsa, fazlalık kısım denkleştirmeye tabi tutulmayacaktır. Bu durumda, saklı payının karşılığı alamayan mirasçılar, şartların bulunması halinde aşan kısmın tenkisini isteyebileceklerdir.²⁰ Öğretide, denkleştirme talebinden sonra ileri sürülebilecek tenkis talebinin istisnai diğer halini, sağ kalan eşin altsoyla birlikte mirasçı olmasıdır. TMK md. 669/2'ye göre, doğacak yasal denkleştirme yükümlülüğünün ifası sadece altsoy tarafından talep edilebilir.²¹ Bu nedenle altsoyla birlikte mirasçı olan sağ kalan eşin, altsoya karşı denkleştirme talebinde bulunması mümkün değildir. Bununla birlikte, TMK m. 669/2 kapsamında denkleştirme alacaklısı olamayan sağ kalan eş, saklı paylı mirasçı sıfatına sahip olduğu için söz konusu kazandırma için tenkis talebinde bulunabilecektir.²² Yargıtay, terditli olarak denkleştirme ve tenkis taleplerinin ileri sürülmüş olduğu bir davada, öncelikle denkleştirmenin, bunun mümkün olmaması halinde tenkise başvurulması gerektiğine isabetle karar vermiştir.²³

¹⁹ ".... Mirasta denkleştirme davalarında, sadece yasal mirasçı aleyhine denkleştirme talebinde bulunulabilir, yasal mirasçı olmayanlara yapılan kazandırma denkleştirmeye tabi değildir. Miras bırakanın sağlar arası kazandırma olmalıdır. Ölüme bağlı tasarrufla yapılan kazandırma denkleştirmeye tabi değildir. Kazandırma karşılıksız olmalıdır. Kazandırma, miras payına mahsuben (iadeye tabi olarak) yapılmalıdır. Bağış amaçlı yapılan kazandırmalar denkleştirmeye (iadeye) tabi yapılan kazandırma aksi miras bırakan tarafından açıkça belirtilmemişse karine olarak denkleştirmeye (iadeye) tabidir. Altsoya yapılan sağlar arası kazandırmanın denkleştirmeye tabi olmadığını davalı (altsoy) ispatlamalıdır. Altsoy dışındaki yasal mirasçılara yapılan kazandırma, karine olarak denkleştirmeye (iadeye) tabi değildir. Altsoy dışındaki yasal mirasçıya yapılan kazandırmanın Denkleştirmeye (iadeye) tabi olduğunu davacı ispatlamalıdır. Miras bırakanın iradesinin denkleştirmeye (iadeye) tabi olup olmadığını ispatı şekle tabi değildir, her türlü delille ispatlanabilir. İade edilecek mal varlığı yönünden seçim hakkı davalıdır; ister aynen iade eder, isterse bedelini öder. Miras payının aşan kısmının davalıda kalması miras bırakanın iradesinden anlaşılıyorsa, aşan kısım için iade istenemez. Denkleştirme, denkleştirme anındaki değere göre yapılır. Denkleştirmede sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır. İslah olmadıkça ya da terditli dava açılmamışsa kendiliğinden tenkis davasına dönüşmez." Yargıtay 14. Hukuk Dairesi, E: 2016/9041, K: 2019/3588, T: 18.04.2019 (UYAP).

²⁰ İmre / Erman, s. 515.

²¹ Antalya, s. 453; Başara, s. 44 (Miras).

²² İmre / Erman, s. 516; Nar, s. 34; Ayan, s. 309; İnan / Ertaş / Albaş, s. 594; Başara, s. 45 (Miras).

²³ "Somut olaya gelince; davacılar dava dilekçelerinde, mirasbırakan tarafından davalıya yapılan bağış işleminin mirasçılardan mal kaçırmak amacıyla ve davalının miras payına mahsuben yapıldığını ileri sürerek öncelikle denkleştirme nedeniyle taşınmazın tapusunun iptali ile terekeye iadesi olmazsa tenkisine karar ve-

B. TENKİS DAVASI İLE DENKLEŞTİRME ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

1. Konu ve Amaç Bakımından

Mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarrufları ve sağlararası karşılıksız kazandırmaları tenkis davasının konusunu oluşturur. Denkleştirmenin konusu ise, sadece mirasbırakanın sağlararası karşılıksız kazandırmalarıdır.²⁴ Ölümüne bağlı tasarrufların denkleştirmeye konu olması söz konusu değildir. Bu nedenle tenkise tabi kazandırmaların konusu, denkleştirmeye tabi olan kazandırmalardan daha geniştir.²⁵ Tenkise ilişkin kurallar, emredici nitelikte oldukları için mirasbırakanın iradesiyle değiştirilemezler.²⁶ Mirasbırakanın iradesiyle, tenkise konu bir kazandırmayı tenkise tabi olmaktan çıkarması hükümsüzdür. Denkleştirmeye ilişkin kurallar ise, tamamlayıcı niteliktedir. TMK'nın m. 669 hükmüne göre, mirasbırakan bu kuralların uygulanıp uygulanmayacağına kendi iradesiyle karar verebilir. Bu nedenle mirasbırakan, kanunen yükümlü olmayan bir mirasçısını denkleştirme ile yükümlü kılabılırken, denkleştirme yükümlüsü bir mirasçısını da bu yükümlülüğünden kurtarabilir.²⁷

Tenkis davasının amacı, mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü sınırlarını aşmak suretiyle, saklı pay oranlarını ihlal eden tasarruflarının, yasal sınıra indirilmesidir.²⁸ Mirasta denkleştirmesinde ise, yasal mirasçılar lehine yapılmış olan sağlararası karşılıksız kazandırmaların terekeye iadesi veya miras payına mahsup edilmesiyle, yasal mirasçılarının miras paylarını almalarını sağlar. Mirasçılar arasında eşitliği sağlamayı amaçlayan denkleştirme, yasal mirasçılığı tamamlayıcı niteliktedir.²⁹

Tenkis davası, yenilik doğuran bir davadır. Denkleştirme davasının niteliği ise talep içeriğine göre belirlenir. Buna göre yalnızca denkleştirme alacağının varlığının tespitine yönelik bir dava varsa tespit davası, buna karşılık denkleştirme konusunu paylaştırma prosedürü içinde elde etmeye yönelik bir dava varsa ifa davası söz konusudur.³⁰

rilmesi istemiyle terditli dava açmışlar ancak, mahkemece denkleştirme nedeniyle açılan dava hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmeksizin, terditli isteklerden tenkis istemi yönünden hüküm kurulmuştur. Hal böyle olunca, toplanılan tüm deliller değerlendirilmek suretiyle öncelikle iptal-tescil isteği bakımından bir karar verilmesi gerekirken HMK'nun 297/2. maddesine aykırı biçimde terditli isteklerden denkleştirme nedeniyle tapu iptal ve tescil istemi yönünden olumlu veya olumsuz bir karar verilmeksizin tenkis istemi yönünden hüküm kurularak yazılı şekilde neticeye gidilmiş olması doğru değildir." Yargıtay 1. Hukuk Dairesi, E: 2014/15467, K: 2016/3677, T: 28.3.2016 (UYAP).

²⁴ Güleş, s. 372; Dural / Öz, s. 320; Başara, s. 30 (Miras); Tüfek, s. 105.

²⁵ Nar, s. 39.

²⁶ Dural / Öz, s. 290; Nar, s. 39; İmre / Erman, s. 515; Başara, s. 33 (Miras); Ozanemre Yayla, s. 73.

²⁷ İmre / Erman, s. 516; Antalya, s. 453; Kocayusufpaşaoğlu, s. 438; Başara, s. 33 (Miras).

²⁸ Ayan, s. 219; Kılıçoğlu, s. 247; Dural / Öz, s. 320; İmre / Erman, s. 262; Gönensay / Birsen, s. 74.

²⁹ Nar, s. 42; Güleş, s. 371; İmre / Erman, s. 516; Gençcan, s. 534.

³⁰ Güleş, s. 372.

2. Taraflar

Denkleştirme talebinde bulunacak kişinin mirasçı olması gerekli ise de, saklı paylı mirasçı olması gerekmez. Mirasçılarının alacaklıları veya iflas idaresi, mirasçı olmadıkları için denkleştirme talebinde bulunamazlar. TMK md.669/1'e göre, bir mirasçının denkleştirme talebinde bulunabilmesi için, birden fazla mirasçının olması gerektiği anlaşılır. Tenkis talebinde bulunabilecekler, saklı paylı mirasçılar ve bazı durumlarda mirasçılarının alacaklıları veya iflas idaresidir.³¹ Saklı paylı mirasçılarının dışındaki mirasçılar, tenkis talebinde bulunamaz. Bu nedenle tenkis davasında davacılar, denkleştirme talebinde bulunabilecek kişilerden daha dardır.³² Denkleştirme talebinde birden fazla mirasçı bulunması gerekmekte iken, tenkis talebinde bulunabilmek için sadece bir saklı paylı mirasçının bulunması yeterlidir. TMK m. 669/1 hükmüne göre, "*Yasal mirasçılar, mirasbırakandan miras paylarına mahsuben elde ettikleri sağlararası karşılıksız kazandırmaları, denkleştirmeyi sağlamak için terekeye geri vermekle birbirlerine karşı yükümlüdürler.*" Hükmün yorumundan ve mantık kuralları gereğince, mirasbırakanın yasal mirasçısının bir kişiden ibaret olduğu durumlarda, denkleştirmeden söz etmek mümkün değildir.³³

Tenkis davasında davalılar, saklı payları ihlal eden kazandırmaların lehine yapıldığı kişilerdir. Bu kişiler, diğer mirasçılar ya da sair üçüncü kişiler olabilir.³⁴ Buna karşılık, denkleştirmede ise davalı yanda her zaman yasal mirasçılar bulunur. Çünkü denkleştirme, yasal mirasçılığı tamamlayan ve mirasçılar arasında eşitliği sağlama amacı güden bir kurumdur.³⁵ Feragat, çıkarma, yoksunluk gibi sebeplerle mirasçılık sıfatını kaybeden mirasçılar ve üçüncü kişiler denkleştirme yükümlüsü olamaz.³⁶ Zira TMK m. 670 hükmüne göre, "*Mirasın açılmasından önce veya sonra mirasçılık sıfatını kaybeden mirasçıya ait geri verme yükümlülüğü, onun yerini alan mirasçılara, miras paylarında meydana gelen artış oranında geçer.*" Ancak bu kişiler lehine yapılan kazandırmalar denkleştirmeye konu olamamakla birlikte, saklı payları ihlal ettikleri takdirde tenkise tabi olabilirler.³⁷

3. Süre

TMK m. 571/1 hükmüne göre, "Tenkis davası açma hakkı, mirasçılarının

³¹ Güleş, s. 372; Serozan / Engin, s. 245; Kılıçoğlu, s. 253; İnan / Ertaş / Albaş, s. 390; Öztan, s. 115; Antalya, s. 292; Kazancı / Apaydın, s. 779.

³² Nar, s. 40; Kocayusufpaşaoğlu, s. 443.

³³ Dural / Öz, s. 321; İmre / Erman, s. 516; Nar, s. 41.

³⁴ Ayan, s. 221; Kılıçoğlu, s. 255; İnan / Ertaş / Albaş, s. 394; Dural / Öz, s. 326; Tüfek, s. 105; Kazancı / Apaydın, s. 784.

³⁵ Nar, s. 41; Serozan / Engin, s. 247; İnan / Ertaş / Albaş, s. 590; Dural / Öz, s. 321; İmre / Erman, s. 517; Antalya, s. 452; Başara, s. 35 (Miras).

³⁶ Antalya, s. 455.

³⁷ Nar, s. 41; İmre / Erman, s. 516; İnan / Ertaş / Albaş, s. 590.

saklı paylarının zedelendiğini öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her halde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın açılması tarihinin üzerinden on yıl geçmekle düşer.” Maddeden de anlaşıldığı üzere, tenkis davasının açılması bakımından bir ve on yıllık iki farklı hak düşürücü süre düzenlenmiştir.³⁸ Dava açma hakkına sahip olan kişilerin, tenkis taleplerini bu süreler içinde ileri sürmeleri gerekir. Bunun yanında TMK md. 571/3’e göre, saklı paylı mirasçılara karşı henüz yerine getirilmemiş tasarrufların ifası talebi varsa, saklı paylı mirasçılar tenkis def’ini ileri sürebilirler.³⁹ Denkleştirmenin ne zamana kadar talep edilebileceğine ilişkin Kanun’da bir düzenleme bulunmamakla birlikte, denkleştirme talebi mirasın paylaşılması aşamasında ortaya çıktığı için, öğretide denkleştirme davasının da miras paylaşılmasının tamamlanmasına kadar açılması mümkün sayılmaktadır.⁴⁰ Mirasın paylaşılmasının gerek mirasçılarının anlaşmasıyla, gerekse hakim kararı ile gerçekleşmesinden sonra denkleştirme talebini ileri sürme hakkı sona erer.⁴¹ Yargıtay verdiği bir kararda, dava tarihi itibarıyla murisin terekesinin henüz paylaşılmadığı için zaman aşımı süresinin dolmadığını belirtmiştir.⁴²

III. MİRAS SEBEBİYLE İSTİHKAK DAVASI İLE KARŞILAŞTIRMA

A. GENEL OLARAK MİRAS SEBEBİYLE İSTİHKAK DAVASI

Bir hakkın sahibi, onu haksız yere elinden tutandan geri vermesini isteyebilir.⁴³ Mirasbırakanın ölümü üzerine mirasçılar, külli halefiyet ilkesi uyarınca, mirasa kendiliğinden ve bir bütün olarak sahip olduklarından, onların tereke üzerindeki kendilerine intikal etmiş bu haklara dayanarak, terekeye kısmen veya tamamen el koymak isteyen kişilerden bunları talep edebilirler.⁴⁴ Mirasçılara zilyedliği koruyucu dava ve idari yollara müracaat haklarının yanı sıra, ayrıca

³⁸ Güleş, s. 373; Serozan / Engin, s. 251; Ayan, s. 224; Kılıçoğlu, s. 257; Sarı, s. 97; İnan / Ertaş / Albaş, s.399; Dural / Öz, s. 285; Öztan, s. 120; Antalya, s. 305; Kaçak, s. 212; Başara, s. 38 (Miras).

³⁹ Nar, s. 42; Serozan / Engin, s. 251; Kılıçoğlu, s. 257; İnan / Ertaş / Albaş, s. 397; Antalya, s. 306; Karayalçın, s. 85; Kaçak, s. 212.

⁴⁰ Nar, s. 43; İnan / Ertaş / Albaş, s. 595; Dural / Öz, s. 321; Başara, s. 219 (Miras).

⁴¹ Nar, s. 43.

⁴² “... Mirasta denkleştirme istemi mirasın paylaşılması tamamlanana kadar gerçekleştirilebilir. Başka bir anlatımla mirasta denkleştirme istemi miras paylaşılmadığı sürece zaman aşımına uğramaz. Mirasın taksimi halinde ise taksimin yapılmasından itibaren on yıllık zaman aşımı süresi içinde mirasta denkleştirmenin istenmesi gerekir. Yukarıdaki açıklamalar ışığında dava konusu olaya bakıldığında... dava tarihi itibarıyla murisin terekesinin henüz paylaşılmadığına göre zaman aşımı süresinin dolmadığı anlaşılmaktadır. O halde, ... mirasın taksimi talep edilmedikçe denkleştirmenin yapılmayacağı gerekçesiyle davanın reddi isabetsiz olmuş ve bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E: 2013/25017, K: 2014/573, T: 16/01/2014.

⁴³ Öztürkler, s. 107.

⁴⁴ Nar, s. 43; Ayan, s. 314; Hatemi, s. 171; Özüğür, s. 1475; İnan / Ertaş / Albaş, s. 539; Gençcan, s. 1210; İnal, s. 853; Akbiyık, Cem (2003) Miras Sebebiyle İstihkak Davası, İstanbul, Der Yayıncılık, s. 318; Tandoğan, s. 271; Kaçak, s. 364.

TMK sadece mirasçılık sıfatlarından dolayı, miras haklarını koruyan özel bir dava hakkı tanımıştır. TMK'nın 637-639. maddelerinde düzenlenen bu dava, miras sebebiyle istihkak davasıdır.⁴⁵ TMK m. 637/1 hükmüne göre, "*Yasal veya atanmış mirasçı, terekeyi veya bazı tereke mallarını elinde bulunduran kimseye karşı mirasçılıktaki üstün hakkını ileri sürerek miras sebebiyle istihkak davası açabilir.*"

Miras sebebiyle istihkak davası, terekede yer alan bir malı veya hakkı iade etmesi gereken herkese karşı yöneltilebilir. Adi istihkak davasından farklı olarak, miras sebebiyle istihkak davasına taşınır ve taşınmaz eşyalar dışındaki tereke unsurları (fikri haklar, alacak hakları) da girebilir. TMK'nın m. 637 / 1 hükmüne göre, miras sebebiyle istihkak davası sadece belirli tereke mallarına haksız zilyet olanlara karşı da açılabilen bir eda davasıdır.⁴⁶

TMK'nın m. 637-639 hükümleri arasında düzenlenen miras sebebiyle istihkak davası, mirasbırakandan külli halefiyet yoluyla mirasçıya geçen aynı ve şahsi iade davalarından oldukça farklıdır. Adi istihkak, menkul, akdi ifa ve iade, sebepsiz zenginleşme gibi davalar yoluyla mirasçı, mirasbırakanın sağlığında verdiği malları külli halefiyet yoluyla kendisine geçen akti ya da aynı iade davalarıyla talep edebilir. Ancak mirasçı, mirasbırakanın ölümünden sonra el konmuş olan terekedeki parayı ve eşyayı kendi mirasçılık sıfatına dayanan miras sebebiyle istihkak davası ile geri ister.⁴⁷ Miras sebebiyle istihkak davası, zilyet olmayan mirasçının, mirasçı olmayan haksız zilyete karşı açtığı davadır. Mirasçılık sıfatını taşımaları sebebiyle aslen ve doğrudan doğruya mirasçıların şahıslarından doğan bu dava, mirasçılara mirasbırakandan intikal eden bir dava değildir.⁴⁸

B. TENKİS DAVASI İLE MİRAS SEBEBİYLE İSTİHKAK DAVASI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

1. Konu ve Amaç

Tenkis davasıyla, saklı payları ihlal eden kazandırmaların yasal sınıra çekilmesini amaçlanır. Miras sebebiyle istihkak davasının amacı ise, yasal ve atanmış mirasçıların tereke üzerindeki haklarını korumaktır. Tenkise konu olan kazandırma, saklı payları ihlal ettiği ölçüde hükümsüzdür. Kazandırmanın bir kısmı saklı payı ihlal ediyorsa, sadece o kısmı geçersiz olur. Tenkis davası sonucunda alınan yenilik doğuran kararlar, lehdar saklı paylı mirasçıya bir şey

⁴⁵ **Petek, Hasan** (2012) "Miras Sebebiyle İstihkak Davası ile Adi İstihkak Davası Yarışır mı?", Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S: 1, s. 28; **Nar**, s. 43; **Özcan**, s. 426.

⁴⁶ **Petek**, s.20; **Öztürkler**, s. 108; **Gençcan**, s. 1217; **Eren**, s. 105 (İstihkak); **Tandoğan**, s. 274.

⁴⁷ **Serozan / Engin**, s. 549; **İnan / Ertaş / Albaş**, s. 539.

⁴⁸ **Eren**, s. 1047 (İstihkak).

vermeye zorlanamaz. Böylelikle saklı payı ihlal eden kazandırmanın, yasal sınırlara çeken tenkis davasından sonra davacının ayrıca eda davası açması gerekir.⁴⁹ Ancak Yargıtay, tenkis davasını iki aşamaya ayırarak saklı payın ihlalinin saptanmasını tespit davası, bilahare saklı payın ne miktar tecavüze uğradığı ve bu kısmın mirasçıya iadesi hususu talebini de davanın eda kısmı olduğuna hükmetmiştir.⁵⁰

Miras sebebiyle istihkak davası , dava konusu edilen şey zilyedinden alınarak tamamen geri verilmesini konu edinen bir eda davasıdır. Bu dava ile davalı, davacıya karşı bir edimde bulunma (tereke konusu hak ve malları verme) borcu altına girmektedir.⁵¹ Yargıtay, mirasta iade, olmazsa tenkis isteğine ilişkin olarak açılan terditli bir davada, davalının mirasçı olmaması sebebiyle denkleştirme hükümlerinin uygulanamayacağına işaret ettikten sonra, miras sebebiyle istihkak davasının koşullarının aranmasını, mümkün olmadığı takdirde tenkis yönünden inceleme yapılmasını belirtmiştir.⁵²

2. Taraflar

Tenkis davasını, saklı pay sahibi mirasçılar ve bazı durumlarda saklı pay sahibi mirasçılardan alacaklıları veya iflas idaresi açabilir. Miras sebebiyle istihkak davasını ise, tereke üzerinde sahip olduğu aynı hakkı ihlal edilen yasal veya atanmış mirasçılar açabilir. Miras sebebiyle istihkak davasının davacıları, saklı pay sahibi olup olmamalarının bir önemi bulunmadığından, tenkis davasının davacılarına göre fazladır.⁵³ Terekeyle doğrudan ilişkisi olmayan mirasçılardan alacaklıları ya da iflas idaresi, terekeye ilişkin olan miras sebebiyle istihkak

⁴⁹ Nar, s. 47; İnan / Ertaş / Albaş, s. 388; Dural / Öz, s. 277; Antalya, s. 292; Başara, s. 31 (Miras); Eren, s. 1052 (İstihkak); Uyar, s. 407; Yavuz, s. 291.

⁵⁰ "...Diğer taraftan, doktrinde saklı paylarının değerini alamayan mirasçılardan miras bırakanlarının, mirastan tasarruf edebileceği kısmı aşan yani saklı paylarına yaptığı tecavüzü ortadan kaldırmak ve geri alınmasını sağlamak için açtıkları davalar ise tenkis (İndirim) davaları olarak adlandırılmaktadır (4721 Sayılı TMK madde 569). Miras bırakanın, saklı paya tecavüzünün bulunup bulunmadığının tespiti davanın tespit kısmıdır. Bu işlem tespit edildikten sonra da ne miktar payın tecavüze uğradığı ve bu kısmın mirasçıya iadesi hususu da davanın eda kısmıdır. Tenkis davasında; miras bırakanın, mirasçının saklı payına tecavüz ederek vasiyetle veya ölüme bağlı diğer bir tasarrufla başka bir mirasçıya veya üçüncü kişiye bağışta bulunmuş olması, davanın açılması koşulu değildir. Miras Hukukundaki tenkis davaları, özünde geçerli olan işlemler için açılabilir." Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2011/2-515, K: 2011/605, T: 12.10.2011 (UYAP).

⁵¹ Dural / Öz, s. 445; Nar, s. 47; Öztan, s. 426; Eren, s. 1048 (İstihkak); Tandoğan, s. 272.

⁵² " Bilindiği üzere; TMK'nun 669. maddesinde 'yasal mirasçılar, mirasbırakandan miras paylarına mahsuben elde ettikleri sağlar arası karşılıksız kazandırmaları, denkleştirmeyi sağlamak için terekeye geri vermekle birbirlerine karşı yükümlüdürler hükmüne yer verilmiştir. Somut olayda davalı mirasçı değildir. Dolayısıyla 669. maddenin uygulanma yeri yoktur. Hemen belirtilmelidir ki, TMK 637 ve devamı maddelerinde miras sebebiyle istihkak davası düzenlenmiştir. Ne var ki; mahkemece bu yönde bir inceleme yapılmadığı gibi tenkis yönünden de bir inceleme yapılmamıştır. Hal böyle olunca; öncelikle iddianın miras sebebiyle istihkak bakımından incelenmesi bunun koşullarının oluşmadığı saptanır ise tenkis yönünden inceleme yapılması gerekirken değinilen hususları içermeyen biçimde yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir." Yargıtay 1. Hukuk Dairesi, E: 2016/1070, K: 2018/15646, T: 17.12.2018 (UYAP).

⁵³ Nar, s. 48; Serozan / Engin, s. 553; Oral, s. 81.

davasını açamazlar.⁵⁴

Yargıtay, mirasbırakanın hiçbir mirasçısının tespit edilemediği bir olayda, TMK.nun 594. maddesinde belirtilen ilanların yapılmadan ve mahallinde keşif yapılarak mahalli bilirkişilerin dinlenilmeden miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere, mirasın devlete geçeceğine dair verilen kararı isabetli olarak bozmuştur.⁵⁵

Tenkis davasında davalı, kendi lehine tenkise konu bir kazandırma yapılan kişidir. Davalı, mirasçılardan biri olabileceği gibi, üçüncü bir şahıs da olabilir. Bu kişilere karşı tenkis talebinin ileri sürülebilmesi için, kazandırmayı elinde bulunduranların zilyetliklerin haksız olması koşulu gerekmez.⁵⁶ Davalının, kazandırmayı haksız olarak elinde bulundurması halinde, zilyetliği koruyan başka bir davanın açılması ya da idari mercie başvurulması gerekecektir. Miras sebebiyle istihkak davasının davalısı, tereke mallarını mirasçılık iddiasıyla ya da böyle bir iddiası olmaksızın haksız olarak elinde bulunduran üçüncü kişilerdir.⁵⁷ Terekede bulunan mallar üzerindeki zilyetliği hakka dayanan zilyetlere karşı bu davanın açılması mümkün değildir. Bu nedenle, bir kişiye karşı aynı anda hem tenkis davası hem de miras sebebiyle istihkak davası açılmaz.⁵⁸ Yargıtay, davacı tarafından açılan muris muvazaası hukuksal nedenine dayalı tapu iptali ve tescil, olmazsa tenkis, aksi halde miras sebebiyle istihkak davasında öncelikle tenkis

⁵⁴ **Dural / Öz**, s. 447; **Nar**, s. 47; **Serozan / Engin**, s. 552; **Ayan**, s. 314, **Özüğür**, s. 1478; **İnan / Ertaş / Albas**, s. 448; **Öztaş**, s. 429; **Akbıyık**, s. 155; **Eren**, s. 1054 (İstihkak); **Tandoğan**, s. 274.

⁵⁵ " 4721 sayılı TMK.nun 594. maddesi hükmünde, mirasbırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçılardan tamamı bilinmiyorsa, sulh hâkiminin uygun araçlarla ve bir ay ara ile iki defa ilân yapıp hak sahiplerini son ilândan başlayarak en geç bir yıl içinde mirasçılık sıfatlarını bildirmeye çağıracağı, ilân süresinde kimse başvurmazsa ve sulh hâkimi de hiçbir mirasçı tespit edememişse, miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere mirasın devlete geçeceği belirtilmiştir.

Davada sağlıklı bir sonuca varılabilmesi için miras bırakanın ve mirasçılarının nüfus kayıtları ile adreslerinin belirlenmesi, bu bilgilerin elde edilebilmesi için bütün imkanların kullanılması gerektiği kuşkusuzdur. Ne var ki, mahkemece tapu kayıtları ve dayanak belgeleri getirilerek, miras bırakanın nüfus kayıt bilgileri ve adresi araştırılmamış, bu hususlar tapu sicil müdürlüğünden sorulmamış ve mirasçı bırakmaksızın ölen kişinin son mirasçısının Hazine olacağı ve TMK.n 594. maddesindeki ilanların yapılması gerektiği düşünülmeksizin yasal düzenlemeler göz ardı edilerek eksik araştırma ve soruşturma ile davanın reddine karar verilmiştir.

Dosyada bulunan 20.12.1952 tarihli kadastro tutanaklarında Mustafa oğlu Ahmet'in mirasçılardan söz edilmektedir. Mahkemece 20.12.1952 tarihli kadastro kayıtlarının dayanağını teşkil eden 26.09.1941 tarihli ve 122 nolu tapu kaydı ve dayanak vergi kaydı tüm tedavülleri ile birlikte tapu sicil müdürlüğünden istenerek incelenmeli, gerekirse konusuna uzman olan bilirkişiden rapor alınmalı, taşınmaz başında keşif yapılarak resen tespit edilecek mahalli bilirkişiler ve hayatta olmaları halinde tutanak bilirkişileri ile dava konusu taşınmazın diğer hissedarlarının veya mirasçılarının resen bilgisine başvurulmalı, davacıya delillerini bildirmesi için usulüne uygun süre verilerek bildirmesi halinde delilleri toplanmalı, TMK.nun 594. maddesinde belirtilen ilanlar yapılmali ve dosya içeriğindeki deliller birlikte incelenerek davalının davasını ispat edip etmediği duraksamasız belirlenmelidir. Mahkemece eksik araştırma ile karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulmasına karar verilmiştir." Yargıtay 14. Hukuk Dairesi, E: 2016/11753,K: 2019/4699, T: 23.05.2019 (UYAP).

⁵⁶ **Nar**, s. 48; **Serozan / Engin**, s. 553; **Dural / Öz**, s. 280; **Eren**, s. 1055 (İstihkak).

⁵⁷ **Dural / Öz**, s. 448; **Ayan**, s. 315; **Tandoğan**, s. 277.

⁵⁸ **Nar**, s. 48.

talebi hakkında araştırma yapılmasını işaret etmiştir.⁵⁹ Kanaatimce, üç kısımdan oluşan terditli davada, öncelikle muris muvazaası hukuksal nedenine dayalı tapu iptali ve tescil davası karara bağlanmalıdır. Zira, bu davada verilecek kabul kararı ile dava konusu taşınmaz mirasçılarının yasal miras payları oranında tapu siciline tescil edileceğinden dolayı, gereksiz tenkis hesaplaması yapılması, usul ekonomisi ve her üç hukuk müessesenin konuluş amaçlarına aykırılık oluşturacaktır.

3. Süre

Miras sebebiyle istihkak davasına ilişkin süreler, tenkis davasından farklıdır. Miras sebebiyle istihkak davasında birden fazla süre bulunur. Ayrıca davalının iyiniyetli olması ya da olmaması, süreler için belirleyicidir. TMK md.639/1'e göre, *"miras sebebiyle istihkak davası, davacının kendisinin mirasçı olduğunu ve iyiniyetli davalının terekeyi veya tereke malını elinde bulundurduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her halde mirasbırakanın ölümünün veya vasiyetnamenin*

⁵⁹ " .... tenkis (indirim) davası, miras bırakanın saklı payları zedeleyen ölüme bağlı veya sağlar arası kazandırmaların (bağış) yasal sınıra çekilmesini amaçlayan, öncesine etkili, yenilik doğurucu (inşai) davalardandır. Tenkis davasının dinlenebilmesi için öncelikli koşul; mirasbırakanın ölüme bağlı veya sağlar arası bir kazandırma işlemi ile saklı pay sahiplerinin haklarını zedelemiş olmasıdır. Saklı payların zedelendiğinden söz edilmesi ise kazandırma konusu tereke ile kazandırma (temlik) dışı terekenin tümiyle bilinmesiyle mümkündür. Tereke mirasbırakanın ölüm tarihinde bırakmış olduğu malvarlığı kıymetleri ile iadeye ve tenkise tabi olarak yaptığı kazandırmalardır. Bunlar terekenin aktifini oluşturur. Mirasbırakanın borçları, bakmakla yükümlü olduğu kişilerin 743 sayılı Kanun uygulanacaksa bir aylık 4721 sayılı Kanun uygulanacaksa üç aylık nafakası, terekenin defterinin tutulması, mühürlenmesi, cenaze masrafları gibi giderler de pasifdir. Aktiften belirtilen borçların indirilmesi net terekeyi oluşturur. Tereke bu şekilde tesbit edildikten sonra mirasın açıldığı tarihteki fiyatlara göre değerlendirilmesi yapılarak parasal olarak miktarının tespiti gerekir (TMK m.564). Mirasbırakanın TMK'nin 506. maddesinde belirlenen saklı paya tecavüz edip etmediği bulunan bu rakam üzerinden hesaplanır. Tasarruf oranı aşılış ise tasarrufun niteliğine göre icap ederse kazandırma işleminde, saklı payları zedeleme kastının bulunup bulunmadığı objektif (nesnel) ve sübjektif (öznel) unsurlar dikkate alınarak belirlenmelidir. Zira tasarruf oranını aşan her kazandırmada saklı payları zedeleme kastının varlığından söz edilemez.

Mutlak olarak tenkise tabi tasarruflarda (ölüme bağlı tasarruflar veya TMK'nin 565. maddesinin 1, 2 ve 3 bentlerinde gösterilenler) veya saklı payın ihlal kastının varlığı kesin olarak anlaşılan diğerlerinde özellikle muayyen mal hakkında tenkis uygulanırken TMK'nin 570. maddesindeki sıralamaya dikkat etmek davalı mahfuz hisseli mirasçılardan ise aynı Kanunun 561. maddesinde yer alan mahfuz hisseden fazla olarak alınanla sorumluluk ilkesini gözetmek, dava konusu olup olmadığına bakılmayarak önce ölüme bağlı tasarruflarla davacının saklı payını tamamlamak, sonra sağlar arası tasarrufları dikkate almak gerekir. Bu işlem sırasında dava edilmeyen kişi veya tasarrufların tenkisi gerekeceği sonucu çıkarsa davacının onlardaki hakkını dava etmemesinin davalıyı etkilemeyeceği ve birden çok kişiye yapılan teberru tenkise tabi olursa 563. maddede yer alan, alınanla mütenasip sorumluluk kuralı gözetilmelidir.

Davalıya yapılan malın tasarrufun tenkisine sıra geldiği takdirde tasarrufun tümünün değeri ile davalıya yapılan fazla teberru arasında kurulan oranda (Sabit Tenkis Oranı) tasarrufa konu malın paylaşılmasının mümkün olup olamayacağı (TMK m.564) araştırılmalıdır. Bu araştırma sonunda tasarrufa konu mal sabit tenkis oranında bölünebilirse bu kısımların bağımsız bölüm halinde taraflar adına tesciline karar verilmelidir.

Tasarrufa konu malın sabit tenkis oranında bölünmezliği ortaya çıktığı takdirde sözü geçen 564. maddedeki tercih hakkı gündeme gelecektir. Böyle bir durum ortaya çıkmadan davalının tercih hakkı doğmadan davalının tercihini kullanması söz konusu olamaz. Daha önce bir tercihten söz edilmişse sonuç doğurmaz. O zaman davalıdan tercihi sorulmak ve 11.11.1994 günlü 4/4 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca sıratle dava konusu olup sabit tenkis oranına göre bölünemeyen malın, karar tarihindeki rayice göre değeri belirlenmeli ve bu değer in sabit tenkis oranıyla çarpımından bulunacak nakdin ödetilmesine karar verilmelidir." Yargıtay 1. Hukuk Dairesi, E: 2016/9779, K: 2019/3469, T: 29.05.2019 (UYAP).

açılmasının üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar." TMK md. 639/2'ye göre, "iyiniyetli olmayanlara karşı zamanaşımı süresi yirmi yıldır." Miras sebebiyle istihkak davasına ilişkin öngörülen sürelerin hukuki niteliği, zamanaşımı⁶⁰ niteliğinde olup, tenkis davasına ilişkin süreler hak düşürücü süre niteliğindedir.⁶¹

IV. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ DAVASI İLE KARŞILAŞTIRMA

A. GENEL OLARAK ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ DAVASI

Ölüme bağlı tasarruflar, TMK'nın " Miras Hukuku" başlıklı Üçüncü Kitabının "Mirasçılar" başlıklı birinci kısmında " Ölüme Bağlı Tasarruflar " başlıklı ikinci bölümde düzenlenmiştir. Ölüme bağlı tasarruflar özünde sağlar arası hukuki işlemler gibi birer hukuki işlemidir. Bu nedenle bu tasarrufların bazı geçerlilik koşullarını taşıması gerekir.⁶² Hukuki işlemlerde görülecek geçersizlik haller, yokluk, butlan (kesin hükümsüzlük), iptal edilebilirlik, tek taraflı bağlamazlık ve eksiklik olarak sayılabilir. Ölüme bağlı tasarrufların da aynı esaslar bağlamında değerlendirilmesi mümkündür.⁶³ Ölüme bağlı tasarrufun kurucu unsurları noksansa, bu tasarruf kendiliğinden (eo ipso) hükümsüz kalır. Özellikle ölüme bağlı tasarrufta bulunma iradesinin (animus testandi'nin) eksik olduğu durumlar, hükümsüzlüğe örnektir.⁶⁴ Ancak hukuki işlemler, hata, hile, korkutma gibi bir nedenle sakatlanmışsa, iradesi sakatlanan kişi, işlemin iptalini TBK m. 39 hükmünde belirtilen süre içinde talep edebilir. Belirtilen sürede bu hak kullanılmadığı takdirde, işlem geçerli olur. Bu maddeye göre, " Yanılma veya aldatma sebebiyle ya da korkutulma sonucunda sözleşme yapan taraf, yanılma veya aldatmayı öğrendiği ya da korkutmanın etkisinin ortadan kalktığı andan başlayarak bir yıl içinde sözleşme ile bağlı olmadığını bildirmez veya verdiği şeyi geri istemezse, sözleşmeyi onanmış sayılır. Aldatma veya korkutmadan dolayı bağlayıcılığı olmayan bir sözleşmenin onanmış sayılması, tazminat hakkını ortadan kaldırmaz."

Ölüme bağlı tasarrufların iptali ise, mahkeme kararı ile mümkündür.⁶⁵ Ölüme bağlı tasarruflarda, mirasbırakanın son arzularının yerine getirilmesi

⁶⁰ Gençcan, s. 1212; Kaçak, s. 367; Eren, s. 1057 (İstihkak).

⁶¹ Özüğür, s. 1482; Dural / Öz, s. 286; Öztan, s. 432; Nar, s. 49; Gençcan, s. 629; Öztürkler, s. 109; Serozan / Engin, s. 555; Ayan, s. 315; " Talep alacak niteliğinde ise, bu süreyi zamanaşımı süresi olarak görebiliriz. ... Talep aynı bir talep ise, bu süreleri 'zamanaşımı' süresi olarak nitelemek; Türk Hukuku'nda aynı taleplerin ve davaların zamanaşımı süresine bağlı olmayacağı genel kabulü ile bağdaşmamaktadır" Hatemi, s. 173.

⁶² Ruhi / Ruhi, s. 13.

⁶³ Ayan, s. 157.

⁶⁴ Serozan / Engin, s. 439.

⁶⁵ İmre / Erman, s. 205; Oral, s. 75; Nar, s. 50; Hatemi, s. 138; Öztan, s. 232; Güneri, Cemal (2018) Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali, Ankara, Seçkin, s. 82.

amaçladığından, ölüme bağlı bir tasarruf hata, hile, korkutma gibi bir nedenle sakat olsa bile, dava açılmaması durumunda geçerli olduğu kabul edilmiştir. Ölüme bağlı tasarrufları, mümkün oldukça mirasbırakanın iradesi doğrultusunda ayakta tutmak gerekir.⁶⁶ Bu nedenle ölüme bağlı tasarruf, yalnızca mirasçı veya vasiyet alacaklısının iptali talep ve dava etmesi üzerine, mahkeme tarafından iptal kararı verilebilir.⁶⁷

TMK m. 557 hükmüne göre, ölüme bağlı tasarrufların iptal sebepleri “tasarruf yapanın ehliyetsizliği, hukuka, ahlak ve adaba aykırılık, şekil eksikliği, hata, hile ve tehdit” olarak sayılmıştır. Yargıtay'a göre, ölüme bağlı tasarrufun iptali davasının sebepleri sınırlıdır.⁶⁸ Bu hallerde, davacıya sadece ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açma hakkı tanınarak, iptalin ancak mahkeme kararı ile söz konusu olduğu belirtilmiştir.⁶⁹ Mirasbırakanın irade bozukluğu ile yaptığı ölüme bağlı tasarruftan, bir yıllık hak düşürücü süre içinde dönmemişse, artık ölümünden sonra onun mirasçıları iptal davası açamaz.⁷⁰ Yargıtay, mirastan feragat sözleşmesinin, TBK'nun m. 27 hükmüne göre, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olması halinde sözleşmenin kesin olarak hükümsüz olacağından dolayı, davanın hak düşürücü süreye tabi olmadığına isabetle karar vermiştir.⁷¹

⁶⁶ **Ruhi / Ruhi**, s. 14.

⁶⁷ **İmre / Erman**, s. 205; **Oral**, s. 75; **Nar**, s. 50; **Hatemi**, s. 138; **Özüğür**, s. 1209.

⁶⁸ "MK.557.maddesi iptal nedenlerini sınırlamıştır. Kural olarak anılan hüküm dışında bir nedenle vasiyetnamenin iptali istenemez ve hakim bu nedenlerle bağlıdır. Bu bakımdan vasiyet alacaklısının miras bırakandan önce ölmesi olgusuna dayanılarak vasiyetnamenin iptali istenemez. Bu husus vasiyetname alacaklı tarafından açılan vasiyetnamenin tenfiz davasında itiraz olarak ileri sürülebilir. O halde mahkemece, davanın hukuki yarar yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E: 2010/19745, K: 2011/2854, T: 28.02.2011 (UYAP).

⁶⁹ **Oral**, s. 82; **Kılıçoğlu**, s. 192; **İnan / Ertay / Albaş**, s. 312; **Antalya**, s. 245; **Günay, Erhan** (2016) Miras Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davaları, Ankara, Seçkin, s. 133; Ayrıntılı bir çalışma için Bakınız. **Başara, Gamze Turan** (2009) Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü, Ankara, Turhan Yayınevi, s. 31; **İnal**, s. 325; **Ruhi / Ruhi**, s. 43.

⁷⁰ **Gençcan**, s. 495.

⁷¹ "Dava, TBK'nun 27.maddesi uyarınca kesin hükümsüzlük ve yine TBK'nun 30 ve devamı maddelerinde yer alan irade bozukluklarına dayalı olarak açılan mirastan feragat sözleşmesinin iptaline, olmadığı takdirde TMK'nun 506 ve devamı maddelerine göre tenkise veya feragat karşılığı olarak alınan 100 TL'nin geri verilerek miras paylaşımına katılmaya karar verilmesine ilişkindir. Mahkemece, sadece TBK'nun 30 ve devamı maddelerinde yer alan hukuki sebepler yönünden değerlendirme yapılarak TBK'nun 39.maddesinde yer alan 1 yıllık hak düşürücü sürenin geçtiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. TBK'nun 27.maddesinde yer alan kesin hükümsüzlük bakımından herhangi bir araştırma ve incelemenin yapılmadığı belirlenmiştir. Eski BK'nun 20.maddesinde yer alan "akdin mevzuunun gayri mümkün veya gayri muhik yahut ahlaka (adaba) muğayir olması" durumlarına ilişkin herhangi bir incelemenin yapılmadığı saptanmıştır. 6098 sayılı TBK'nun 27.maddesine göre kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre de, sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez, ancak bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılamayacağı açıkça anlaşılırsa sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur, denilmektedir. O halde mahkemece eski BK'nun 20 ve yeni TBK'nun 27.maddelerinin kapsamları göz önünde bulundurularak ve bu maddede yer alan hükmün herhangi bir hak

Öğretide, TMK m. 557'de yer alan zorlamanın (maddi cebir) tehditle birlikte aynı hukuksal potada eritilmesi ve iptal yaptırımına bağlanması haklı olarak eleştirilmiş ve zorlamanın her zaman kendiliğinden hükümsüz olması gerektiği belirtilmiştir.⁷² Ancak başka bir görüşe göre, TMK'nın 504/1 ve 557/2 maddesinde yer alan "zorlama" ibaresini " maddi cebir düzeyine ulaşmamış fiziksel zorlama" şeklinde anlaşılmasını belirten düşüncede isabet bulunmaktadır. Bu görüşe göre, kafasına silah dayanmış birisinin ölüme bağlı tasarruf yapmaya zorlanmasında olduğu gibi, maddi cebir altında tasarrufta bulunan iradesi tümüyle ortadan kaldırıldığından dolayı, tasarrufun yok sayılması gerektiği⁷³ isabetle belirtilmiştir. Zira, kafasına silah dayanmış bir kişinin iradesinden söz edilemez. Bu nedenle, sözleşmenin kurucu unsurlarını oluşturan karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının bulunmaması halinde, sözleşme ilişkisi kurulamaz. Bir sözleşmenin yokluğu (inexistence) ilgili herkes tarafından, her zaman ileri sürülebilir. Hakim, bu hususu yargılama sırasında res'en göz önüne almak zorundadır.⁷⁴ Ancak bu gibi durumlarda açılacak bir menfi tespit davası ile, ölüme bağlı tasarrufun hiç meydana gelmediği veya baştan itibaren hükümsüz hale geldiği yahut sonradan hükümsüz kaldığı mahkemece hüküm altına alınabilir.⁷⁵ Yargıtay ise, TMK'nın m. 557 hükmünde sayılan sebeplerin bulunması halinde, vasiyetnamenin iptal edileceğini, ancak bu sebepler dışında kalan durumlara dayanılarak ölüme bağlı tasarrufun iptalini istenilemez ise de, koşullarının varlığı durumunda tenkis talebine konu edileceğini belirtmiştir.⁷⁶

düşürücü süreye tabi olmadığı gözetilerek, her türlü delille kanıtlanmasının mümkün olduğu göz önünde bulundurulurak iddia ve savunma doğrultusunda gerekli araştırma ve incelemenin yapılması ondan sonra uyumsuzluk hakkında olumlu ve olumsuz bir karar verilmesi gerekirken bu husus göz ardı edilerek ve eksik incelemeyle dayalı olarak hüküm kurulmuş bulunması usul ve yasaya aykırıdır." Yargıtay 8. Hukuk Dairesi, E: 2013/19308, K: 2014/11767, T: 06.06.2014 (UYAP).

⁷² Serozan / Engin, s. 439.

⁷³ Ayan, s. 166; Başara, s. 67 (Hükümsüzlük); Güneri, s. 121.

⁷⁴ Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut (2015) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C: 1, 13. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 174.

⁷⁵ Kocayusufoğlu, s. 349.

⁷⁶ "...TMK'nın 557'nci maddesinde vasiyetnamenin iptali sebepleri sınırlı olarak sayılmış olup, bunlar; 1- Ehliyetsizlik, 2- Vasiyetnamenin yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılmış olması, 3- Tasarrufun içeriğinin bağlandığı koşullar veya yüklemelerin hukuka veya ahlâka aykırı olması, 4- Tasarrufun kanunda öngörülen şekillere uyulmadan yapılmış olması hâlleridir. TMK'nın 557'nci maddesinde sayılan sebeplerin bulunması hâlinde vasiyetnamenin iptali gerekir. Bu sebepler dışında kalan durumlara dayanılarak ölüme bağlı tasarrufun iptali istenilemez ise de, koşullarının varlığı durumunda tenkis talebine konu edilebilir (TMK. m. 560-562).

Tenkis, indirme, azaltma veya eksiltme anlamına gelmektedir. TMK'nın 560'ıncı maddesi ve devamı hükümlerinde düzenleme alanı bulan tenkis davası ise, miras bırakanın, saklı payı ihlâl eden sağlar arası veya ölüme bağlı kazandırmalarının, yasal sınıra indirilmesini sağlayan yenilik doğurucu nitelikte bir davadır (Nar, A.: Türk Miras Hukukunda Tenkis, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2016, s.14 vd.). Söz konusu hükümden de anlaşılacağı üzere, tenkis davasının konusu, miras bırakanın, saklı paylı mirasçı/mirasçılarının saklı payını ihlâl eden ölüme bağlı ve sağlar arası tasarruflardır. Esasında kural olarak miras bırakanın ölüme bağlı ta-

sarrufları tenkise tabidir. Zira kural olarak miras bırakan, sağlığında kendi mal varlığı değerleri üzerinde dilediği gibi tasarrufla bulunma özgürlüğüne sahiptir. Her özgürlükte olduğu gibi, burada da miras bırakanın sınırsız bir özgürlüğü yoktur. Bu nedenle TMK'nun 565'inci maddesinde dört bent hâlinde miras bırakanın tenkise tabi sağlar arası tasarrufları belirlenmiştir. Bir diğer anlatımla, miras bırakan sağlığında kendi mal varlığı değerleri üzerinde dilediği gibi tasarrufla bulunabilir. Ancak bu sağlar arası tasarruflar, TMK'nun 565'inci maddesi kapsamındaki tasarruflar kapsamında ise, bu durumda ölüme bağlı tasarruflar gibi tenkise tabi olacaktırlar.

Miras bırakanın saklı payı ihlal eden bir tek tasarrufu varsa, ihlal edilen saklı pay miktarı bulunur ve bu oranda tenkis yapılır. Ancak tenkise tabi birden fazla kazandırma varsa, tenkiste sırayı düzenleyen

TMK'nun 570'inci maddesi hükmü gereğince tenkis yapılacaktır. Buna göre tenkis, saklı pay tamamlanmaya kadar önce ölüme bağlı tasarruflardan, bu yetmezse, en yeni tarihinden en eski tarihine doğru geriye gidilmek suretiyle sağlar arası kazandırmalardan yapılır. Ölüme bağlı kazandırmaların aksine, miras bırakanın yaptığı sağlar arası kazandırıcı hukuki işlemler kayıtsız, koşulsuz tenkise tabi tutulmamıştır. Burada işlemin tenkise tabi tutulabilmesi için ön koşul; saklı paya el atma, tasarruf edilebilirlik sınırının aşılmasıdır. Ancak bu da yeterli değildir. Sağlar arası kazandırmaların tenkise tabi tutulabilmesi için saklı paya el atma yanında TMK'nun 565'inci ve 567'nci maddelerinde açıklanan koşulların da gerçekleşmesi gerekmektedir.

Medeni hukuk yargılamasına hâkim olan ilkelere biri de taleple bağlılık ilkesidir. Bu ilke HMK'nun 26'nci maddesinde açıkça ifade edilmiştir. Buna göre, hâkim tarafların talepleri ile bağlıdır. Kanunlarda gösterilen sınırlı sayıdaki istisnalar bir kenara bırakılacak olursa talepten fazlasına veya talepten başka bir şeye karar veremez. Fakat hâkimin duruma göre talep sonucundan daha azına karar vermesinin önünde engel yoktur. Taleple bağlılık ilkesi özü itibarıyla hâkimin, tarafların talebiyle bağlı olduğunu ifade eder. Taleple bağlılık ilkesinin taşıdığı ilk anlam; tarafın talep etmediği husus hakkında mahkemenin karar veremeyeceğidir. Buna göre tarafın neyi talep edip etmediği ve hâkimin ne hakkında karar verip veremeyeceği dava dilekçesine bakılarak tespit edilir. Bu tespitin konusunu, istenilen hukuki sonuç oluşturur. Bu itibarla hâkimin karar verme sınırı dava dilekçesi ile belirlenmiş olur. Taleple bağlılık ilkesinin taşıdığı ikinci anlam ise tarafın talebinden fazlasına mahkemece karar verilememesidir (HMK. m.26). Taleple bağlılık ilkesine yüklenen bu anlam aynı zamanda 24'üncü maddede ifade edilen "tasarruf ilkesi" ve 25'inci maddesinde yer alan "taraflarca getirilme ilkesi" ile de bağlantılıdır. Nihayet taleple bağlılık ilkesinin bir diğer anlamı ise hâkimin talep edilenin dışında, farklı bir şeye karar verememesidir. Talep edilenin farklı bir şeye karar verememe, dilekçenin talep sonucu kısmı ile verilen hükmün sonuç kısmının karşılaştırılması suretiyle tespit edilir.

Uygulamada somut vakıalara dayanmadan davaların açılıp yürütülmesinin önüne geçmek amacıyla HMK'da yeni bir düzenleme yapılmış ve 194'üncü maddenin birinci fıkrasında "Taraflar, dayandıkları vakıaları, ispatla elverişli şekilde somutlaştırılmışlardır." hükmüne yer verilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise somutlaştırma yükünün delillerle ilişkisi ortaya konulmuş ve tarafların, dayandıkları delilleri ve hangi delilin hangi vakanın ispatı için gösterildiğini açıkça belirtmek zorunda oldukları düzenlenmiştir (HMK. m. 119/2). Diğer taraftan, HMK'da iddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağının başlangıcı, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçelerinin verilmesine bağlanmıştır. Bu bakımdan cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri, önceki düzenlemeye göre daha önemli hâle gelmiştir. Bu dilekçeler ile taraflar birbirlerinin iddialarını ele alıp çürütmeye veya iddia ve savunmaların haklı bir temele dayanmadığını açıklamaya çalışırlar. Açık ki, davacı cevaba cevap dilekçesi ile iddiasını, davalı da ikinci cevap dilekçesi ile savunmasını dilediği gibi değiştirebilir ve genişletebilir. Ancak yazılı yargılama usulünün ilk aşamasını teşkil eden dilekçeler teatisi safhasının tamamlanması ile taraflar iddia ve savunma sebeplerini diğer bir deyişle davanın temelini oluşturan maddi vakıaları sınırlamış ve teksif etmiş olur (Postacıoğlu İ. E. / Altay S.: Medeni Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 2015, s.474).

İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağının kapsamına iddia ve savunma sebebini oluşturan maddi vakıalar da girdiğinden, bu yasağın yargılamanın hangi aşamasında başladığına ilişkin soruya cevap veren HMK'nun 141'inci maddesinde yer alan düzenlemeye de değinmek gerekmektedir. Bu hükme göre taraflar, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri ile serbestçe; ön inceleme aşamasında ise ancak karşı tarafın açık muvafakati ile iddia ve savunmalarını genişletebilir yahut değiştirebilirler. Ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra ise diğer tarafın açık muvafakati ve islah dışında iddia ve savunma genişletilemez yahut değiştirilemez (HMK m. 141/1).

Görüldüğü üzere cevaba cevap dilekçesinin verilmesinden sonraki evrede dava ve cevap dilekçelerinde bildirilen maddi vakıaların hem genişletilmesi hem de değiştirilmesi ilke olarak yasaktır. Bu yasağın kapsamına, dava sebebi olarak vakıalar ve talep sonucu dâhildir. Ancak talepten başka bir şeye hüküm verilen hâl-

Kanaatimizce zorlamanın maddi cebir boyutuna gelmesi halinde mirasbırakanın iradesinden bahsedilememesi sebebiyle, yasal ya da atanmış mirasçılarının süreye bağlı kalmaksızın menfi tespit davası açabilecekleri, favor testamenti kuralının da bir gereğidir.

ler ve kendiliğinden araştırma ilkesinin uygulandığı davalarda davayı genişletme veya değiştirme yasağı uygulanmaz (Pekcanitez H.: Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, C.II, 15. Bası, İstanbul 2017, s.1250; Tanrıver, S.:Medeni Usul Hukuku, C.I, Ankara 2016, s.681,682). Bu yasağın istisnaları yine HMK'nın 141'inci maddesinin son fıkrasında açıklanmış ve karşı tarafın açık muvafakati ya da islah suretiyle iddia ve savunmanın genişletilip, değiştirilebileceği kabul edilmiştir.

Dilekçeler teatisinin tamamlanmasından sonra yargılamanın ikinci kesiti olan ön inceleme aşamasına geçilecek, ön inceleme safhasında da öncelikle dava şartları ve ilk itirazlar incelenecek, uyumsuzluk konuları tam olarak belirlenecek, tarafların delillerinin sunulması ve delillerin toplanması için gereken işlemler yapılacak ve taraflar, üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri davalarda sulhe teşvik edilerek, bu hususlar tutanağa geçirilecektir (HMK m.137/1; 140/1). Madde metninde de yer alan "uyumsuzluk konularının tam olarak tespiti" ifadesi, yargılama bakımından büyük bir öneme sahiptir. Çünkü taraflar, yukarıda belirtildiği şekilde gerek 119'uncu maddenin birinci fıkrasının (e) ve (f) bentleri ile 129'uncu maddenin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentleri gerekse de 194'üncü madde kapsamında somutlaştırma yüküne uygun olarak iddia ve savunmalarını ileri sürmemişse, hâkimin aydınlatma ödevi çerçevesinde tarafların iddia ve savunmalarını somutlaştırması, delillerle vakalar arasındaki bağın kurulması, bu noktada soru sorup açık olmayan noktaları aydınlatması gerekir. Bunun ardından hâkim, uyumsuzluk konularını net ve açık şekilde, tam olarak tespit etmelidir (Pekcanitez, Pekcanitez Usul, s.1288).

Sözü edilen Kanununun 140'inci maddesinin üçüncü fıkrasında ise "Ön inceleme duruşmasının sonunda, tarafların sulh veya arabuluculuk faaliyetinden bir sonuç alıp almadıkları, sonuç alamadıkları takdirde anlaşamadıkları hususların nelerden ibaret olduğu tutanakla tespit edilir. Bu tutanağın altı, duruşmada hazır bulunan taraflarca imzalanır. Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülür" (HMK m. 140/3) denilmektedir. Maddeden anlaşıldığı üzere, ön inceleme aşamasında tutulan tutanak özel bir öneme sahiptir. Zira uyumsuzluk konuları çözümlenmişse bu tutanak bir sulh belgesi olarak kabul edilecek; uyumsuzluk devam edecekse tutanakte yer almayan hususlar tahkikatın konusunu oluşturmayacak, diğer bir ifadeyle hükme esas alınmayacaktır. Tahkikat aşamasında ise tarafların ileri sürdükleri vakaların doğru olup olmadığı araştırılıp tespit edilerek uyumsuzluk konularının gerçekliği çerçevesinde hüküm oluşturulacaktır (Pekcanitez, Pekcanitez Usul, s.1232,1233).

Bu genel açıklamaların ışığında somut olaya bakıldığında; mahkemece vasiyetnamenin iptali isteminin reddine karar verildiği, dava dilekçesi incelendiğinde dava konusunu "05.07.2005 günlü Z..... Noterliğinin ..... Y. Nolu vasiyetmesinin iptali ile vasiyete konu taşınmazın tüm varisler adına tescilli istemi", talep sonucunun "vasiyetnamenin iptaline ve vasiyete konu taşınmazların tüm varisler adına tesciline..." ilişkin olduğu, "açıklamalar" başlıklı paragrafında sadece "...vasiyetnamenin tasarruf nisabını aşmıştır. Hukuka aykırıdır. Bu nedenle iptal edilmelidir." şeklindeki açıklamalara yer verildiği, ön inceleme duruşmasında ise tenkis istemine ilişkin bir beyanı bulunmadığı ve bir başka ifade ile somutlaştırma yükümlüğünün yerine getirilmediğinin anlaşıldığı, davanın reddine ilişkin ilk kararın temyiz dilekçesinde de ölüme bağlı tasarrufun tenkisini talep ettikleri hâlde bu talepleri hakkında bir karar verilmediğine dair temyiz istemi bulunmamaktadır. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; davacının isteminin sadece vasiyetnamenin iptaline ilişkin olduğu, dava dilekçesinde tasarruf nisabından bahsedilmesinin sebebinin nisabi aşan tasarruf nedeniyle vasiyetnamenin hukuka aykırı olduğunu dile getirmek olduğu böyle olunca yerel mahkemenin yazılı şekilde karar vermesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında davacıların dava dilekçesinde tasarruf nisabının aşılması nedeniyle vasiyetnamenin iptalini talep ettikleri, TMK'da tasarruf nisabının aşılmasının ölüme bağlı tasarrufların iptal sebebi olarak değil de tenkis davası açılarak ya da savunma yoluyla ileri sürülebileceği hususu dikkate alındığında, davacının vasiyetnamenin iptali istemi yanında tenkis talebinin de bulunduğunu kabul eden Özel Daire bozma kararının yerinde olduğu ve bu sebeple yerel mahkeme kararının bozulması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de bu görüş yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğu tarafından kabul edilmemiştir. Bu nedenle usul ve yasa-ya uygun direnme kararının onanması gerekmektedir." Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2017/3-1017,K: 2018/1750, T: 20.11.2018 (UYAP).

B. TENKİS DAVASI İLE ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ DAVASI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

1. Konu ve Amaç

Tenkis davasıyla saklı paylı mirasçının saklı payını korumak, iptal davasıyla da, iradi ya da yasal mirasçılarının, mirasçı olmalarından kaynaklanan haklarının korunması amaçlanır.⁷⁷ Tenkis davası mirasbırakanın hem ölüme bağlı hem de sağlararası tasarruflarını konu edinirken, iptal davası sadece ölüme bağlı tasarrufları konu edinir. İptal davasında, ölüme bağlı tasarrufun tamamen hükümsüz hale gelmesi, tenkis davasında ise, saklı pay ihlalini gidermek için saklı payı ihlal eden kısmın hükümsüz hale gelmesi talep edilir.⁷⁸ Öğretideki hakim görüşe göre, tenkis kararı gibi iptal kararı da nispi karakterli olup, davacı ve davalı kişiler hakkında hüküm doğurur. Bu nedenle, ehliyetsizlik ya da şekil noksanlığı gibi ölüme bağlı tasarrufun tamamını sakatlayan iptal sebebi bulunsa bile aleyhine iptal davası açılmamış kişiler yönünden ölüme bağlı tasarruf geçerliliğini korur.⁷⁹

2. Taraflar

Tenkis davasının davacıları, TMK m. 560/1, 562 hükümlerine göre, saklı paylı mirasçılar ile bazı hallerde saklı paylı mirasçılarının alacaklıları ya da iflas idaresidir. Buna karşın iptal davası açma hakkına sahip kişiler ise, TMK md.558/1'e göre, mirasçılarının tamamı hatta koşulların gerçekleşmesi halinde vasiyet alacaklılarıdır. Bu nedenle iptal davasının davacıları, tenkis davasının davacılarına göre daha fazladır.⁸⁰ Tenkis davasının davalısı, mirasbırakan tarafından lehine tenkise tabi kazandırma yapılan kişidir. İptal davasında ise, iptal sebebiyle sakatlanmış olan ölüme bağlı tasarrufla miras hukukuna ilişkin bir menfaat sağlayan kişi davalıdır.⁸¹

3. Süre

TMK'nda, tenkis davasının açılabilmesi için , bir ve on yıllık iki farklı hak düşürücü süre düzenlenmiştir. İptal davası açma süresi açısından ise, bir, on ve yirmi olmak üzere üç ayrı hak düşürücü süre düzenlenmiştir. TMK md.559/1'e göre; "*İptal davası açma hakkı, davacının tasarrufu, iptal sebebini ve kendisinin*

⁷⁷ Nar, s. 53; Tüfek, s. 107.

⁷⁸ İmre / Erman, s. 216; Nar, s. 53; Tüfek, s. 107.

⁷⁹ Nar, s. 55; Dural / Öz, s. 224; İmre / Erman, s. 225; Ayan, s. 157; Öztan, s. 232; Özüğür, s. 1246.

⁸⁰ Nar, s. 53; Kılıçoğlu, s. 197; Özüğür, s. 1211; İnan / Ertaş / Albaş, s. 313; Öztan, s. 232; Gençcan, s. 495; Antalya, s. 256; Başara, s. 102 (Hükümsüzlük); Güneri, s. 160; Günay, s. 146.

⁸¹ Dural / Öz, s. 225; Nar, s. 54; Ayan, s. 167; Antalya, s. 256; Başara, s. 101 (Hükümsüzlük); Güneri, s. 162; Ruhi / Ruhi, s. 45.

hak sahibi olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her halde vasiyetname-lerde açılma tarihinin, diğer tasarruflarda mirasın geçmesi tarihinin üzerinden iyiniyetli davalılara karşı on yıl, iyiniyetli olmayan davalılara karşı yirmi yıl geçmekle düşer.” denilmiştir. Yirmi yıllık süre de, on yıllık sürenin işlemeye başladığı tarihte işlemeye başlar. Kötüniyetli olanlara karşı , vasiyetname-lerde açılma tarihi, diğer tasarruflarda mirasın açılması tarihinden itibaren yirmi yıl içinde iptal davası açılabilir.⁸² TMK md. 559/2’ye göre, iptal davasında davacı olabilecekler, tenkis davasında olduğu gibi herhangi bir süreyle sınırlı olmadan bir def’i hakkını kullanabilirler.⁸³

SONUÇ

Mirasbırakan sağlığında, belli şartlara uymak koşuluyla istediği gibi tasarrufta bulunabilir. Türk Miras Hukukunda, ailenin korunması ve yasal mirasçılık, miras bırakanın tasarruf özgürlüğü ile ölüme bağlı tasarruf yapmak isteğine göre öncelikli görülmüştür. Mirasbırakanın yaptığı bazı ölüme bağlı ve sağlararası kazandırmaların, saklı payları ihlal ettikleri ya da tasarruf oranını aştıkları oranda etkisizleştirilmeleri, eğer henüz ifa edilmemişlerse, mirasçılarının bunları ifa borcundan kurtulması ve şayet ifa edilmişlerse bu oranda iadelerini sağlayan yenilik doğurucu nitelikteki davaya, tenkis davası denilmektedir.

Tenkis davası, saklı payın yaptırımıdır. Mirasta denkleştirme ise, mirasbırakanın mirasçılara yaptığı sağlararası karşılıksız kazandırmalar sebebiyle, mirasçılar arasında eşitliği sağlayan bir kurumdur. Denkleştirmede mirasçı, eşitliğin sağlanması amacıyla aldığı değerleri terekeye iade etmektedir. Miras sebebiyle istihkak davası , dava konusu edilen şey zilyedinden alınarak tamamen geri verilmesini konu edinen bir eda davasıdır. Bu dava ile davalı, davacıya karşı bir tereke konusu hak ve malları verme borcu altına girmektedir.

Tenkis davası mirasbırakanın hem ölüme bağlı hem de sağlararası tasarruflarını konu edinirken, iptal davası sadece ölüme bağlı tasarrufları konu edinir.

⁸² Nar, s. 56; Ayan, s. 168; Hatemi, s. 139; Özüğür, s. 124; Öztan, s. 234; Antalya, s. 247; Başara, s. 104 (Hükümsüzlük); Gençcan, s. 516; Güneri, s. 169; Günay, s. 151; Kaçak, s. 152; Ruhi / Ruhi, s. 46.

⁸³ İnan / Ertaş / Albaş, s. 320; Ruhi / Ruhi, s. 46; Hatemi, s. 142; Özüğür, s. 1245; Sarı, s. 97; Nar, s. 56; Dural / Öz, s. 287; Öztan, s. 235; Başara, s. 107 (Hükümsüzlük); Gençcan, s. 516; Güneri, s. 172; Günay, s. 151; Kaçak, s. 152.

İptal davasında, ölüme bağı tasarrufun tamamen hükümsüz hale gelmesi, tenkis davasında ise, saklı pay ihlalini gidermek için saklı payı ihlal eden kısmın hükümsüz hale gelmesi talep edilir.

KAYNAKÇA

- Akbıyık, Cem** (2003) Miras Sebebiyle İstihkak Davası, İstanbul, Der Yayıncılık
- Antalya, O. Gökhan** (2015) Miras Hukuku, 3. Baskı, İstanbul, Legal.
- Ayan, Mehmet** (2016) Miras Hukuku, 9. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Aydın Ünver, Tülay** (2011) "Miras Birakanın Yasa Gereği Denkleştirmeye Tabi Olan Kazandırmaları", Prof. Dr. Şener Akyol'a Armağan, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- Başara, Gamze Turan** (2013) Miras Hukukunda Denkleştirme, Ankara, Turhan Yayınevi. (Miras).
- Başara, Gamze Turan** (2016) "Ölüme Bağlı Tasarrufların Tenkisi ve Tenkis Davası", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C: 7, S: 27, s. 365-407. (Tenkis).
- Başara, Gamze Turan** (2009) Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü, Ankara, Turhan Yayınevi. (Hükümsüzlük).
- Bayramoğlu, Necati Şükrü** (2013) Türk Medeni Hukukunda Denkleştirme, (Yüksek Lisans), Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dural, Mustafa/Öz, Turgut** (2015) Türk Özel Hukuku - Cilt IV - Miras Hukuku, 8. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- Eren, Fikret** (2016) "Miras Sebebiyle İstihkak Davası", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, C: 22, S: 3, s. 1045-1061 (İstihkak).
- Eren, Fikret** (1973) Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları (Tenkis).
- Gençcan, Ömer Uğur** (2011) Miras Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.
- Göktürk, Hüseyin Avni** (1937) Miras Hukuku, Ankara, Devlet Basımevi.
- Gönensay, Samim/Birsen, Kemaleddin** (1956) Miras Hukuku, İstanbul, Fakülteler Matbaası.
- Günay, Erhan** (2016) Miras Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davaları, Ankara, Seçkin.
- Güleş, Bedia** (2018) "Türk Miras Hukukunda Denkleştirme", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 134, s. 355 - 430.
- Güneri, Cemal** (2018) Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali, Ankara, Seçkin.
- Hatemi, Hüseyin** (2018) Miras Hukuku, 8. Baskı, İstanbul, Onikilevha.
- İmre, Zahit/Erman, Hasan** (2017) Miras Hukuku, 13. Basım, İstanbul, Der Yayınları.
- İnal, Nihat** (2016) Miras Davaları, 5. Baskı, Ankara, Bilge.
- İnan, Ali Naim/Ertaş, Şeref / Albaş, Hakan** (2019) Miras Hukuku, 10. Bası, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Kaçak, Nazif** (2006) Miras Hukuku, 1. Baskı, Ankara, Seçkin.

- Kazancı, İdil Tuncer/Apaydın, Bahar Öcal** (2015) "Mirasçılarının Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı C: 2, s. 775-808.
- Karayalçın, Yaşar** (2000) Mirasbırakanın Muvazaası Mı? Tasarruf Özgürlüğü ve Saklı Payın Korunması Mı? Bir Tartışma, Ankara, Turhan Kitabevi.
- Kılıçoğlu, Ahmet M.** (2018) Miras Hukuku, 9. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip** (1987) Miras Hukuku, 3. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- Nar, Ahmet** (2016) Türk Miras Hukukunda Tenkis, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık.
- Oral, Alkım** (2018) " Miras Hukukunda Tenkis Davası", (Yüksek Lisans), Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oğuzman, M. Kemal/Öz, Turgut** (2015) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C: 1, 13. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Ozanemre Yayla, Hatice Tolunay** (2011) Mirasın Paylaşılması, Ankara, Turhan Kitabevi.
- Özdoğan, Nurcihan Dalcı** (2017) " Sağlararası Kazandırma Konusu Taşınmazların Tenkisi", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 8, S: 7, s. 363 - 393.
- Öztan, Bilge** (2018) Miras Hukuku, 9. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi.
- Öztürkler, Cemal** (2004) Mirasta Denkleştirme, Ankara, Seçkin.
- Özuğur, Ali İhsan** (2016) Miras Hukuku, 4. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Petek, Hasan** (2012) "Miras Sebebiyle İstihkak Davası ile Adi İstihkak Davası Yarışır mı?", Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S: 1, s. 28-34.
- Ruhi, Canan / Ruhi, Ahmet Cemal** (2015) Ölümüne Bağlı Tasarruflar ve İptali, Ankara, Seçkin.
- Sarı, Suat** (2018) Miras Hukuku, 7. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- Serozan, Rona / Engin, Baki İlkay** (2018) Miras Hukuku, 5. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Tandoğan, Haluk** (1995) "Miras Sebebiyle İstihkak Davası", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 12, S: 1-2, s. 268-284.
- Turanboy, Nuri** (2010) Mirasbırakanın Denkleştirme ve Tenkise Bağlı Sağlar Arası Hukuki İşlemleri, Ankara.
- Tüfek, K. Gültekin** (1977) Miras Hukukunda Tenkis ve İade Davaları, Ankara, Olgaç Matbaası.
- Uyar, Talih** (1971) "Uygulamada Tereddüt ve İhtilaf Konusu Olan Üç Müessesese: Mirasta Tenkis - İptal ve İade", Ankara Barosu Dergisi, S: 3, s. 406-419.
- Yazar, İbrahim** (2017) " Miras Hukukunda Tenkis", Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuz, Cevdet** (1985) "Miras Hukukunda Tenkisten Sonra Tenkis Konusu Geri Verme (İade) Yükümlülüğü", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: LI. S: 1, s. 261-333.
- UYAP** (Ulusal Yargı Ağı Projesi)